

Naczelnik
Związku Harcerstwa Polskiego

Warszawa, dnia 29.11. 1991.

Urząd Rady Ministrów
Biuro Prezydzialne
Al. Ujazdowskie 1/3
WARSZAWA

Dotyczy: rozpowszechniania nieprawdziwych wiadomości w publikacji Zespołu
d/s. Międzynarodowej Wymiany Młodzieży URM.

Zapoznaliśmy się z wydawnictwem pt.:

"Informator. Polskie Organizacje Młodzieżowe, Warszawa 1991. Opracowano na
zlecenie Zespołu d/s Międzynarodowej Wymiany Młodzieży Urzędu Rady Ministrów.

Przy omawianiu Związku Harcerstwa Polskiego (rozdział IV, str. 22), powie-
dziano, że był on do roku 1990 "jedyną legalną organizacją harcerską, związaną
formalnie i ideowo z rządzącą w Polsce partią komunistyczną". W podobnym tonie
jest i dalszy tekst opisu, w którym nie omieszkało powiedzieć, że Przewodniczą-
cym ZHP "wybrano Stefana Mirowskiego, ongiś wybitnego instruktora "Szarych
Szeregów". W niezwykle nieudolny i tendencyjny sposób scharakteryzowano program
i metodę harcerstwa - które według tego opisu "organizuje zajęcia pozalekcyjne
i wypoczynek wakacyjny". Opis żywo przypomina styl kampanii politycznej podjętej
przeciw istniejącemu od 1910 Harcerstwu przez towarzyszkę Pelagię Lewińską - tyle
że z innych pozycji politycznych, ale równie nieobiektywnie i nierzetelnie. To tyle
mieli autorzy do powiedzenia o organizacji - jedynej organizacji typu skautowego
na wschodzie Europy, która potrafiła przetrwać naciski polityczne okresu komuni-
stycznego i zachować swoją żywotność i demokratyczną myśl wychowawczą w duchu
wolności. Ten atak na ZHP przychodzi w momencie, kiedy dochodzi do przełamania
rozłamów w ruchu harcerskim i powrotu do zasad wychowywania młodzieży w duchu
porozumienia i wzajemnego zrozumienia! zarówno wśród młodzieży, jak i wśród kadry
instruktorskiej. Polityczne znaczenie tego opisu jest jednoznaczne! Jest to próba
postkomunistycznego ukrywania prawdy i stwarzania fałszywych opinii o organiza-
cji zasłużonej dla kraju w czasie obu wojen światowych, a także w okresie zniewo-
lenia komunistycznego. Polska była jedynym krajem, który nie wprowadził komunisty-
cznego, sowieckiego systemu wychowywania młodzieży w organizacji typu pionierskiego.

archiw P. 2588/91.

922-2204/91

"Informator" nie tylko wprowadza w błąd opinię publiczną ale wobec tego, że "Informator" ma być tłumaczony na obce języki - fałszywie informuje wolny świat o niezwykłym fenomenie przetrwania baden-powellowskiej myśli wychowania wolnych ludzi przez kilkudziesięcioletni okres rządów totalitarnych. Było to możliwe dzięki całkowitej nieskuteczności indoktrynacji komunistycznej i wychowawczym walorom kadry instruktorskiej, które często z narażeniem własnej kariery i bezpieczeństwa potrafiła wychowywać młodzież na ludzi rozumiejących co to jest wolność i demokracja. "Informator" wydany przez wysoki Urząd państwowy podważy zaufanie wolnego świata do harcerstwa, które już wróciło do międzynarodowego życia skautowego i zyskało sobie duże uznanie dzięki własnym osiągnięciom. "Informator" inspirował więc nie tylko niechęć społeczeństwa do Związku Harcerstwa Polskiego, ale także i światowego skautingu do polskiej organizacji.

Związek Harcerstwa Polskiego apeluje do Biura Prezydyjnego o nakazanie wycofania "Informatora" z obiegu i wydanie nowej jego redakcji zawierającej wiadomości ścisłe i prawdziwe.

Sprawa ta ma tak poważne znaczenie dla kadry instruktorskiej ZHP, że brak wyraźnej reakcji władz państwowych na kłamstwo spowoduje, że na najbliższym walnym zjeździe stanie z pewnością domaganie się kadry instruktorskiej o wytoczenie sprawy sądowej "o naruszenie dóbr osobistych" względnie o podjęcie energicznej interpelacji parlamentarnej.

Raz jeszcze podkreślamy, że osiemdziesięcioletnią tradycją ZHP jest wychowanie młodzieży w duchu demokratycznym na dobrych, ofiarnych obywateli Polski: w swoich tyloletnich dziejach harcerstwo potrafiło bronić się przed naciskami politycznymi i próbami politycznej indoktrynacji. Tak też było w ostatnich dziesięcioleciach i to jest tajemnicą autorytetu moralnego tej organizacji, potwierdzonego w najtrudniejszych okresach harcerskiej służby obywatelskiej.

Prosilibyśmy równocześnie o podanie nazwisk autorów rozdziału IV "Informatora".

Ryszard PACŁAWSKI hm

archiwum

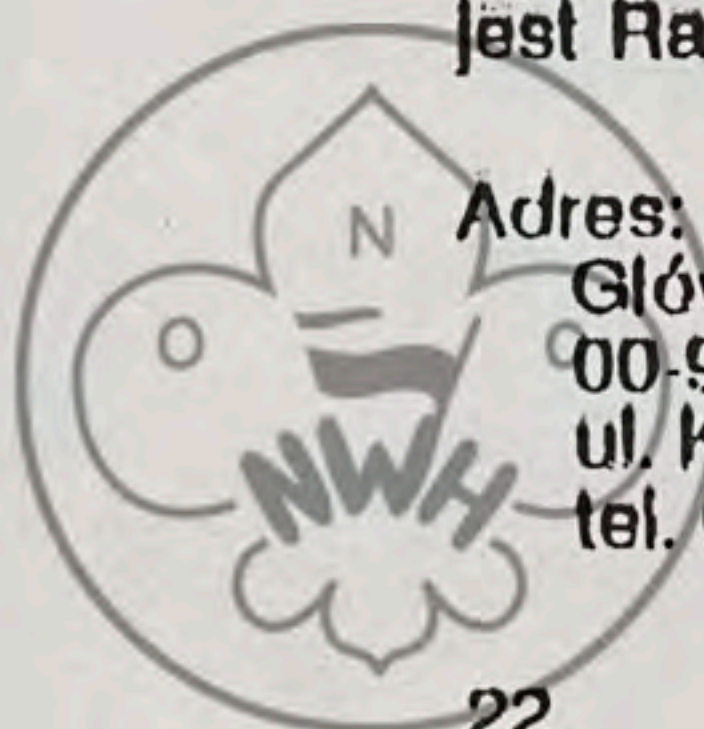
grudniu 1990 r. Komisję Porozumiewawczą organizacji Harcerskich. Wszystkie te organizacje, różniąc się między sobą w szczegółach przyjętych założeń ideowych i organizacyjnych, nawiązują do dawnych ideałów i form pracy polskiego harcerstwa. Także Związek Harcerstwa Polskiego na swoim ostatnim zjeździe w grudniu 1990 roku dokonał zmian statutowych w tym duchu i rozpoczął proces powrotu do tradycyjnego modelu harcerstwa.

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

Związek Harcerstwa Polskiego jest organizacją ogólnopolską, działającą głównie w środowisku szkolnym. ZHP działa nieprzerwanie od roku 1956, po kilku latach nieistnienia harcerstwa w okresie stalinizmu. Do roku 1990 ZHP był jedyną legalną organizacją harcerską, związaną formalnie i ideowo z rządzącą w Polsce partią komunistyczną. Od ubiegłego roku ZHP przechodzi proces przemian ideowych. Na zjeździe w grudniu 1990 roku dokonano gruntownej zmiany podstawowych dokumentów ZHP (Statut, Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie) usuwając elementy ideologii socjalistycznej, wprowadzając zaś służbę Bogu i wychowanie w duchu chrześcijańskim. Przewodniczącym ZHP wybrano Stefana Mirowskiego, ongiś byłego instruktora Szarych Szeregów. W tej wielkiej wciąż - mimo rezygnacji z założonej masowości - organizacji trwa obecnie proces weryfikacji kadry i przywracania tradycyjnych form pracy harcerskiej.

ZHP jest najliczniejszą dziś organizacją dziecięcą i młodzieżową w Polsce (ok. 900 tys. członków). Organizowane zajęcia pozalekcyjne i wypoczynek rekreacyjny dla dzieci i młodzieży łączy z wychowaniem opartym na zasadach zawartych w Prawie Harcerskim. Oprócz działań podejmowanych w drużynach i hufcach Związek przeprowadza także corocznie akcje centralne, stanowiące na ogół kontynuację wielkich akcji podejmowanych w latach siedemdziesiątych, takich jak np. Operacja „Bieszczady” czy Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej. W ramach ZHP działa także tzw. „Nieprzetarty Szlak”: bardzo ciekawy nurt pracy z młodzieżą niepełnosprawną i upośledzoną. Drużyny „NS” istnieją także w sanatoriach, domach dziecka i zakładach wychowawczych. Ważnym osiągnięciem ZHP jest również rozwój harcerstwa wiejskiego.

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi ZHP są drużyny i kręgi instruktorskie, skupione w hufcach. Hufce z terenu jednego województwa tworzą chorągiew, będącą w sensie prawnym oddziałem terenowym Związku. Pracą Związku kieruje Główna Kwatera z Naczelnikiem, sprawującym władzę wykonawczą. Pomędzy zjazdami najwyższą władzą ustawodawczą w ZHP jest Rada Naczelna. Na czele ZHP stoi Przewodniczący.

Adres:
Główna Kwatera ZHP
00-950 Warszawa
ul. Konopnickiej 6
tel. 02/628-92-81.

GŻa-2204/91

Pan Ryszard PACŁAWSKI
Naczelnik Związku
Harcerstwa Polskiego

Ustosunkowując się do pańskiego listu z dnia 29 listopada br. skierowanego do Biura Prezydiального w Urzędzie Rady Ministrów dotyczącego rozpowszechniania nieprawdziwych wiadomości w publikacji Zespołu d/s Międzynarodowej Wymiany Młodzieży, uprzejmie informuję, iż nie mogę się zgodzić ze wszystkimi zgłoszonymi w pańskim piśmie uwagami i zastrzeżeniami.

Znacznej części zgłoszonych przez pana zarzutów przeczą dokumenty obowiązujące w Związku Harcerstwa Polskiego w latach 1956-1990.

Odpowiadając na pańskie uwagi pragnę nadmienić, że:

1. Odnosnie zastrzeżeń do stwierdzenia, że ZHP był do roku 1980 "jedyną legalną organizacją harcerską związaną formalnie i ideowo z rządzącą w Polsce partią komunistyczną", pozwalam sobie zauważyć, iż w latach 1981-1989 ZHP uznawał przewodnią rolę Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej wyrażającą się wobec organizacji w inspiracji ideowej (statut ZHP rozdział 2 paragraf 2 punkt 2), a w latach wcześniejszych np. Statut z III Walnego Zjazdu ZHP 1964 stanowi, że ZHP pracuje pod przewodnictwem ideowym PZPR; od 1956 do 1990 roku wszyscy kolejni naczelnicy ZHP byli członkami PZPR.
2. Natomiast odnośnie uwagi dotyczącej tendencyjnej charakterystyki programu i metody pracy ZHP zaznaczam, że tej charakterystyce poświęcono cały akapit, a nie tylko wyrwane z kontekstu stwierdzenie ("organizuje zajęcia pozalekcyjne i wypoczynek wakacyjny"); jestem pewny, że do pełnego omówienia zasad i metody harcerskiej mogłoby nie wystarczyć miejsca na łamach informatora.

Wiadomo mi o odrodzeniu organizacji skautowych m.in. na Węgrzech, w Czecho-Słowacji, na Ukrainie, w Krajach Bałtyckich.

7. W świetle powyższych faktów nie można obronić tezy, że w ostatnich dziesięcioleciach "harcerstwo potrafiło bronić się przed naciskami politycznymi i próbami politycznej indoktrynacji".

Powyższe stwierdzenie nie oznacza, iż nie dostrzegam zmian, jakie nastąpiły i następują od grudnia 1990 roku w podstawowych dokumentach ZHP, jak i w samej organizacji. Pozwalam sobie zauważyć, że w krytykowanym przez Pana "Informatorze o organizacjach młodzieżowych" znajduje się obszerny ustęp informujący o charakterze tych przemian ("na zjeździe w grudniu '90 dokonano gruntownej zmiany (...) usuwając elementy ideologii socjalistycznej, wprowadzając zaś służbę Bogu i wychowanie w duchu chrześcijańskim").

Sformułowanie użyte w stosunku do Pana Przewodniczącego ZHP Stefana Mirowskiego, iż był on "ongis wybitnym instruktorem Szarych Szeregów w okresie II Wojny Światowej, a nie miało w żadnym przypadku na celu dyskredytowanie osoby Pana Przewodniczącego ZHP. Poza tym w "Informatorze" zamieszczone zostały niekwestionowane osiągnięcia Związku Harcerstwa Polskiego, takie jak Nieprzetarty Szlak czy rozwój harcerstwa wiejskiego.

Reasumując, nie wydaje się, aby "Informator" podważał zaufanie wolnego świata do Harcerstwa. Nie było również zamiarem autorów odzwierciedlenie na tych kilku stronach całej złożoności harcerstwa oraz problemów dnia dzisiejszego w Ruchu Harcerskim.

Z poważaniem

Dyrektor Gabinetu

Wojciech Iwańczyk

archiwum

3. Nie sposób się z Panem zgodzić, że "ZHP był jedyną organizacją typu skautowego we Wschodniej Europie, która potrafiła przetrwać naciski polityczne okresu komunistycznego i zachować swoją żywotność i demokratyczną myśl wychowawczą w duchu wolności". Dostępne dokumenty przyjmowane przez kolejne zjazdy ZHP w okresie ostatnich 30 lat świadczą wręcz przeciwnie.

Przykładowo:

- w zakresie ideowym: w ZHP do roku 1990 obowiązujące Przyrzeczenie Harcerskie nie było zgodne z funkcjonującymi standardami w organizacjach skautowych (służba Bogu, swojemu krajowi i bliźniemu),
- w zakresie programowym: w latach 70-tych dla młodzieży starszej obowiązywał program Harcerskiej służby Socjalistycznej, oparty w zbyt wielkim stopniu na werbalnym szkoleniu politycznym (uchwały V Zjazdu ZHP, głosy w dyskusji na VII Zjeździe ZHP). Zaprzecza to w zasadzie apolityczności, a raczej aparatyjności obowiązującej w skautingu,
- w zakresie metodologicznym: propagowane w latach 70-tych tzw. klaso-drużyny były zaprzeczeniem takich fundamentów skautingu jak: zasada dobrowolności i system zastępowy.

Istnienie wewnątrz struktur ZHP drużyn i szczepliów starających się zachować w praktyce działania zasady skautingu nie stanowiło o obliczu organizacji ZHP jako całości.

Zainicjowane przez wydarzenia roku 1980 zmiany metodyczno-programowe w Związku Harcerstwa Polskiego wyprzedziły przemiany o charakterze ideowym oraz w mentalności i postępowaniu znacznej części korpusu instruktorskiego Związku, w czym należy się dopatrywać przyczyny opuszczenia w końcu lat 80-tych szeregów organizacji przez znaczną grupę drużyn i szczepliów, które przemiany te rozpoczęły.

Nie sposób nie dostrzec związku pomiędzy zdarzeniami a faktem powstania Związku Harcerstwa Polskiego rok założenia 1918 i Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.

Proces przepływu środowisk harcerskich z ZHP do innych organizacji harcerskich trwa zresztą do dzisiaj (np. opuszczenie szeregów ZHP przez około 30 drużyn z Hufca ZHP Warszawa-Mokotów i podporządkowanie się Naczelniectwu ZHP rok założenia 1918 w listopadzie br.).

4. Nie jest prawdą, że "Polska była jedynym krajem, który nie wprowadził komunistycznego sowieckiego systemu wychowania młodzieży w organizacji typu pionierskiego". Miało to miejsce w latach 50-tych, a po odtworzeniu ZHP w 1956 roku szereg działań programowych i metodycznych w organizacji sprawiało wrażenie jakby były przeniesione z "repertuaru" organizacji pionierskiej w ZSRR (np. ogólnopolska akcja programowa Aurora, Harcerski Pokłon Partii, Harcerski Rajd Szlakiem Lenina, Olimpiada Wiedzy o Partii, Olimpiada o Polsce i Świecie Współczesnym).
5. W mojej ocenie nie istniał w ostatnich dwóch latach problem konfliktów pomiędzy szeregowymi członkami, a nawet drużynami należącymi do różnych organizacji harcerskich. Dowodem tego są liczne imprezy z udziałem drużyn z różnych organizacji, o czym niejednokrotnie donosiła prasa.

Natomiast fakt, iż w trakcie sierpniowej wizyty Jana Pawła II do Ojczyzny równoległe były organizowane dwa zloty, jeden przez ZHP (z udziałem POH), a drugi przez ZHP rok założenia 1918, ZHR, SHR "Zawisza" (z udziałem ZHP poza Granicami Kraju), nie potwierdza tezy o przełamaniu rozłamów wśród kadry instruktorskiej.

Powołanie Grupy Roboczej po wizycie przedstawicieli niektórych organizacji harcerskich w Biurze WOSM w Genewie należy traktować raczej jako wynik nacisków kierownictwa ruchu skautowego niż jako wynik przełamania rozłamów.

6. Odnośnie fałszywej informacji wolnego świata "o niezwykłym fenomenie przetrwania baden-powellowskiej myśli wychowania ludzi przez kilkudziesięcioletni okres rządów totalitarnych" pozwalam sobie zauważyć, że miało to miejsce nie tylko w Polsce

